

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА ГРИГОРІВНА

УДК 78.07

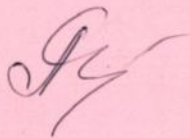
**ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-АНАЛІТИЧНИХ УМІНЬ СТУДЕНТІВ
(на матеріалі курсу "Сольфеджіо")**

13.00.02.05

~~13.00.02~~ – теорія та методика навчання музики і
музичного виховання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ 2001

Щ31Р
342
Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Київському національному університеті культури і мистецтв, Міністерство культури і мистецтв України, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
БУЛАТОВА Елеонора Іванівна,
Київський національний університет культури
і мистецтв, доцент кафедри теорії музики і
музичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
БРИЛН Борис Андрійович,
Вінницький державний педагогічний університет
імені М. Коцюбинського, професор кафедри теорії,
історії музики та гри на музичних інструментах;

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
МАСОЛ Людмила Михайлівна,
Інститут проблем виховання АПН України,
завідувач лабораторії естетичного виховання.

Провідна установа: Національний педагогічний університет
імені М. Драгоманова,
кафедра гри на музичних інструментах,
Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Захист відбудеться *44* "чудне" 2001 р. о *15³⁰* годині на засіданні
спеціалізованої вченої ради К 26.807.01 у Київському національному
університеті культури і мистецтв (01133, м. Київ, вул. Щорса, 36).

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Київського
національного університету культури і мистецтв (01133, м. Київ, вул.
Щорса, 36)

Автореферат розісланий *10* "листопада" 2001 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Коваленко Н. В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття) містить комплекс концептуальних ідей і положень про перспективи розвитку вищої школи, вдосконалення освітніх технологій, ефективні методи формування у студентів професійних знань, умінь та навичок, що відповідають сучасному рівню розвитку науки, освіти, культури.

Соціокультурна політика незалежної Української держави передбачає докорінну трансформацію засад вищої гуманітарної освіти, принципів зрушення у підготовці працівників соціально-культурної сфери, зокрема, підвищення їхньої музично-професійної кваліфікації до рівня, що відповідає суспільним потребам. Саме тому важливим є не лише глибокий аналіз теоретичних і практичних мистецьких проблем, а й вироблення і творче застосування інноваційних методик, що посилюють ефективність освітнього процесу в сучасній вищій школі. Музично-теоретична підготовка виступає однією з пріоритетних у становленні майбутнього музиканта, а сформованість музично-аналітичних умінь дозволяє відкривати нові змістовні аспекти художньої образності музичних структур, семантики, тембрально-звукових характеристик тощо.

Цей педагогічний процес скеровується свідомістю музиканта і здійснюється поетапно: від чуттєво-цілісного сприймання музичної інформації шляхом аналізу, синтезу та узагальнення в єдності її суперечливих складових до удосконаленої музично-аналітичної діяльності, домінантою якої постають уміння музично-слухового аналізу. Крім того, аналіз фундаментальних досліджень з теорії музичного навчання і виховання довів, що в усій актуальності постає ідея музичності (за Б.В. Асаф'євим) як світорозуміння, цілісного світовідчуття і світосприймання, що втілюють ідеал цілісності самої особистості, її внутрішньої духовної гармонії. Очікуваний результат неможливий без внутрішнього прагнення майбутнього музиканта до змін у царині мистецтва, без його принципової переорієнтації на сучасні пріоритети музичного мистецтва. Тому актуальною вбачається проблема підготовки студентів-музикантів, особливо удосконалення їх фахової майстерності, складовою якої є музично-аналітичні уміння. Такі уміння необхідні для визначення оригінальності концепції музичного твору, осмислення розгортання складних і неоднозначних музичних явищ, розкриття системи художніх образів музичного твору.

Аналіз сучасної наукової, психолого-педагогічної, музикознавчої і методичної літератури свідчить про постійну увагу дослідників до проблем підвищення рівня музично-теоретичної підготовки фахівців. Так, проблема

наукової організації навчального процесу з акцентом на формуванні системи музично-теоретичних знань, умінь та навичок у студентів-музикантів досліджується у працях Е.Б. Абдулліна, Л.Г. Арчажникової, Т.О. Бондаренко, І.М. Немікіної, О.М.Олексюк, Г.М. Падалки, О.Я. Ростовського, О.П. Рудницької, О.П.Щолокової та ін.

Дефініція “уміння” розглядається у психолого-педагогічній літературі досить широко, зазнає багатозначного трактування як: системи взаємопов’язаних дій (А.М.Алексюк, Т.К.Чекмарьова); здатності людини до певної діяльності (А.П.Акімова, В.Ф.Леонова); готовності до здійснення дій (Є.І.Бойко, Л.Т.Тюптя); способів виконання дій (Ф.М.Гоноболін); специфіки мисленневих дій та операцій (Н.В.Белова, М.С. Пашкова); творчої дії (І.М. Вікторов, В.О. Онищук).

У працях О.Г. Ковальова, Г.С. Костюка, Є.О. Мілеряна, Б.М. Теплова науково обгрунтовано психологічні засади розвитку умінь, подано їх типологічну характеристику. З погляду музично-теоретичної підготовки майбутніх фахівців проблема розвитку музично-аналітичних умінь розглядається вченими в різних аспектах методологічної переорієнтації процесу формування останніх (І.П. Гринчук); творення інтегрального комплексу умінь у контексті естетичної культури особистості музиканта (О.В. Рябініна); забезпечення продуктивності естетично-творчої діяльності студентів у процесі аналізу музичних творів (Н.Н. Прушковська); специфікації музично-образного мислення (Е.В. Добровецька); визначення принципів комплексного слухового опанування сучасної музики (М.В. Карасева); реалізації художньо-творчого потенціалу особистості в умовах музично-аналітичної діяльності (О.М. Чо).

Крім того, аналіз результатів вивчення досліджуваної проблеми формування музично-аналітичних умінь і практичного досвіду викладання курсу “Сольфеджіо” в системі вищої гуманітарної освіти засвідчив, що за усієї різноманітності аспектів вона все ще потребує: глибокого наукового обгрунтування психолого-педагогічних засад музично-аналітичної діяльності студентів у процесі опанування курсу “Сольфеджіо”; розроблення системи творчих завдань поліфункціонального характеру; розкриття змістової характеристики аналітичних умінь інтегрального типу; практичної апробації організаційно-методичної системи для формування музично-аналітичних умінь студентів вищого рівня музичної освіти. Це й обумовило вибір теми дисертаційного дослідження “Формування музично-аналітичних умінь студентів (на матеріалі курсу “Сольфеджіо”)”.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в контексті загальної концепції Київського національного університету культури і мистецтв з удосконалення фахової підготовки спеціалістів у галузі музичного мистецтва і

є складовою комплексного дослідження проблеми професійної підготовки працівників культури і мистецтв в умовах демократизації системи вищої освіти в Україні.

Тема дисертації затверджена Головною вченою радою Київського національного університету культури і мистецтв (протокол № 4 від 13.06.2000 р.) і Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології АПН України (протокол № 7 від 26.10.2000 р.).

Мета дослідження полягає у розробленні та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов та методики формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі опанування ними курсу “Сольфеджіо”.

Завданнями дослідження є:

- аналіз наукових джерел з питань формування музично-аналітичних умінь студентів з урахуванням сучасних освітніх концепцій психолого-педагогічної науки;

- теоретичне обґрунтування змістовної характеристики музично-аналітичних умінь у структурі музичної діяльності студентів;

- визначення критеріїв і рівнів сформованості музично-аналітичних умінь студентів при опануванні ними навчального курсу “Сольфеджіо”;

- експериментальна перевірка ефективності розроблених педагогічних умов та методики формування музично-аналітичних умінь студентів (на матеріалі курсу “Сольфеджіо”).

Об'єкт дослідження – музично-теоретична підготовка студентів в системі вищої гуманітарної освіти.

Предмет дослідження – процес формування музично-аналітичних умінь студентів при засвоєнні навчального курсу “Сольфеджіо”.

Для розв'язання поставлених завдань було використано такі **методи** дослідження: теоретичні (вивчення й аналіз наукової літератури з проблеми дослідження – опрацьовано 260 джерел, критичний аналіз досвіду роботи в системі вищої освіти, систематизація теоретичних і експериментальних даних, їх узагальнення); емпіричні (опитування писемне та усне, інтерв'ю, спостереження, різні за типологією бесіди); педагогічний експеримент (констатуючий і формуючий); методи статистичної обробки кількісних показників дослідження.

Організація дослідження.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалась: у Київському національному університеті культури і мистецтв, у Миколаївській філії Київського національного університету культури і мистецтв, в Інституті мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету. Всього дослідженням було охоплено 282 особи, з них: викладачів вищих навчальних закладів культурологічно-мистецького профілю – 42;

студентів заочної форми навчання – керівників художньо-творчих колективів – 82; студентів музичних спеціалізацій денної форми навчання – 158.

Дослідження здійснювалось у три етапи протягом 1996-2000 рр.

На першому етапі (1996-1998 рр.) обґрунтовувались теоретичні засади досліджуваної проблеми, формувалась концепція дослідження, вивчався стан музично-теоретичної підготовки студентів у системі вищої гуманітарної освіти, розроблялись експериментальна програма та методика формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі вивчення навчального курсу “Сольфеджіо”.

На другому етапі (1998-1999 рр.) здійснювалась апробація розробленої методики формування музично-аналітичних умінь студентів на матеріалі курсу “Сольфеджіо” та дієвості визначених дослідженням педагогічних умов реалізації запропонованої методики.

На третьому етапі (1999-2000 рр.) провадилась експериментальна перевірка ефективності розробленої та апробованої методики формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі вивчення навчального курсу “Сольфеджіо” та узагальнювались результати експериментальних даних.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що дисертантом:

- теоретично обґрунтовано методологічні засади проблеми формування музично-аналітичних умінь у студентів вищих закладів освіти мистецького профілю;

- охарактеризована специфіка й розкрито зміст музично-аналітичних умінь у структурі музичної діяльності студентів;

- уточнено поняття “музично-аналітичні уміння”;

- визначено критерії та рівні сформованості музично-аналітичних умінь студентів у процесі опанування навчального курсу “Сольфеджіо” (високий, середній, низький);

- апробована й експериментально перевірена дієвість педагогічних умов та ефективність методики формування музично-аналітичних умінь студентів як основи їх музично-теоретичної та фахової підготовки до художньо-мистецької творчості;

- розроблено і впроваджено у практику музично-теоретичної підготовки студентів систему завдань-вправ і творчих завдань, що забезпечують інтенсивність поетапного формування інтегральних за складом, творчих за характером і поліфункціональних за призначенням музично-аналітичних умінь студентів при вивченні курсу “Сольфеджіо”.

Подальшого розвитку набули форми і методи індивідуалізації музично-теоретичної підготовки студентів як основи реалізації особистіс-

но зорієнтованого підходу у формуванні музично-аналітичних умінь студентів при опануванні ними навчального курсу “Сольфеджіо”.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що в ньому сформульовано основні положення, висновки і рекомендації, апробовані під час здійснення педагогічного експерименту та впровадження методики формування музично-аналітичних умінь студентів у практику музично-теоретичних занять з курсу “Сольфеджіо” у Миколаївській філії Київського національного університету культури і мистецтв (довідка про впровадження № 66/20-164 від 14.02.2001 р.), в Інституті мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (довідка про впровадження № 57 від 24.01.2001 р.) та в Київському національному університеті культури і мистецтв (довідка про впровадження № 1382 від 17.10.2001 р.).

Запропонована методика формування музично-аналітичних умінь може бути використана у навчальному процесі закладів мистецького профілю, в системі підвищення кваліфікації працівників культури і мистецтв та середньої музично-професійної освіти.

Матеріали та висновки дисертаційного дослідження дозволяють вирішувати питання наукової організації мистецької освіти, вдосконалення змісту навчального курсу “Сольфеджіо”, продуктивності організації самостійної діяльності студентів, підготовки інноваційних навчальних програм, науково-методичних матеріалів для системи музично-теоретичної освіти.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження повідомлялись та обговорювались на: п'ятій Міжнародній науково-практичній конференції “Духовність і проблеми розвитку особистості” (Житомир, 1999 р.); третій Всеукраїнській науково-практичній конференції “Україна на порозі третього тисячоліття: духовність і художньо-естетична культура” (Київ, 1999 р.); Всеукраїнській науковій конференції “Музична освіта в Україні на межі тисячоліть: стан, проблеми, перспективи” (Ніжин, 1999 р.); Міжнародній науково-практичній конференції “Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних процесів” (Київ, 2000 р.); VII Всеукраїнській науково-практичній конференції “Духовне зростання нації в сучасних умовах становлення української державності” (Донецьк, 2000 р.); науково-практичних конференціях у Київському національному університеті культури і мистецтв: “Культурно-просвітницька діяльність в сучасних умовах” (1994 р.), “Проблеми збереження музичної культури в сучасних умовах” (1998 р.), “Головні тенденції сучасного мистецького виконавства і методики розвитку творчої особистості” (1999 р.), “Музичне мистецтво України: теорія, практика, перспективи розвитку” (2000-2001 рр.).

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації відображені у 8 одноосібних публікаціях, з них: 4 статті - у фахових

виданнях, 2 статті - у наукових збірниках, 1 стаття за матеріалами науково-практичної конференції, 1 тези наукової конференції.

Структура дисертації. Дисертація складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (260 найменувань, з них 4 іноземною мовою), 4 додатків. Основний обсяг дисертації викладений на 158 сторінках. Список використаних джерел - 22 сторінки, таблиці - 7 сторінок, додатки - 8 сторінок.

Основний зміст роботи

У Вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, охарактеризовано методи та організацію дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення дисертації, відображено апробацію і впровадження у практику здобутих результатів.

У першому розділі - "Теоретичні засади формування музично-аналітичних умінь" - на основі концептуальних підходів до музично-теоретичної підготовки майбутніх фахівців, специфіки музично-аналітичної діяльності музиканта у професійній сфері розкрито теоретичні положення, що формують уявлення про сутність і змістовну характеристику музично-аналітичних умінь, визначено їх місце і роль в опануванні студентами навчального курсу "Сольфеджіо".

Аналіз наукових джерел з педагогіки, психології, музикознавства, методики музичного навчання та виховання дозволив виявити існуючі різноаспектні визначення і трактування понять "уміння", "аналітичні уміння", "музично-аналітичні уміння". Дефініція "уміння" обґрунтовується дослідниками відповідно до теорії розвитку особистості та діяльності (Л.С. Виготський, Г.С. Костюк, О.М. Леонт'єв, С.Л. Рубінштейн) як: система взаємопов'язаних дій (А.М. Алексюк, Т.К. Чекмарьова); здатність до конкретної діяльності (А.П. Акімова, В.Ф. Леонова, В.М. М'ясищев); готовність до здійснення дій (Є.І. Бойко, М.О. Риков, Л.Т. Тюптя); сукупність дій та операцій, що перетворюють предмет (Н.Ф. Талізін).

В оволодінні складною системою психолого-педагогічних дій, необхідних для доцільної регуляції діяльності, дослідники Л.Б. Ітельсон, О.І. Щербаков надають актуалізуючого значення взаємодії знань та чуттєвого і практичного досвіду особистості. Поряд з цим О.О. Абдулліна, С.У. Гончаренко, Є.О. Мілерян акцентують на важливості усвідомленої діяльності за певними її компонентними структурами. Ряд психологів та дидактів розглядають уміння як: систему мисленнєвих дій та операцій (С.М. Бондаренко, Л.В. Занков, С.І. Кисельгоф, І.Я. Лернер, Г.І. Щукіна); розумову дію (Г.О. Люблінська); систему інтелектуальних дій (Д.Н. Боговльєнський, Н.О. Менчинська).

Дослідники В.І.Решетніков, О.О.Степанов характеризують уміння з погляду майстерності особистості, що знаходить вияв у конкретних видах діяльності; Є.О.Мілерян підкреслює, що уміння – це надзвичайно складне структурне поєднання інтелектуальних, вольових, емоційних якостей особистості, що формуються і виявляються у свідомому, доцільному, успішному здійсненні нею дій, забезпечуючи досягнення окресленої мети діяльності у змінюваних умовах. Крім того, уміння характеризуються “варіативною адекватністю” засобів для досягнення мети у змінюваних умовах діяльності (А.О. Деркач, Б.Ф. Ломов, В.О. Онищук).

Важливими для пропонованого дослідження є визначення умінь з погляду творчості у взаємодії процесуального та особистісного аспектів (І.М. Вікторов, О.М. Леонтєв, К.К. Платонов), як внутрішньої моделі спроектованої діяльності, що забезпечує її результативність в об’єктивних умовах.

Дослідники С.С. Антоненко, Є.І. Бойко, Г.С. Костюк, Є.О. Мілерян, Д.Ф. Ніколенко стверджують, що уміння та навички перебувають у постійному взаємозв’язку і взаємозалежності. Особливими ознаками уміння вони вважають: високий рівень усвідомлення; самостійність у вирішенні завдань, що виникають у процесі певного виду діяльності; складність та комплексність розумових і практичних дій. Навички, на думку вказаних науковців, – це автоматизовані дії, що складають компонентну структуру певного виду діяльності. Головним критерієм відмінності умінь від навичок є дія у змінюваних обставинах.

У розділі охарактеризовано особливості типології умінь на функціональному, міждисциплінарному й особистісно зорієнтованому рівнях (Л.Г. Арчажнікова, Н.Ф. Білокур, Г.І. Щукіна).

У сучасних наукових дослідженнях поняття “аналітичні уміння” вперше було обґрунтовано з педагогічних засад, а саме: уміння аналізувати педагогічні явища (Т.Д. Андропова), процес виховання (З.В. Ільченко, В.Є. Тмарін, О.Ф. Широкова, Л.Ф. Спірін), педагогічні ситуації (Г.О. Нагорна, М.А. Степинський), навчальний матеріал (В.К. Єлманова).

У дослідженнях І.П. Гринчук, Н.О. Іванової, Н.Н. Прушковської, О.В. Рябіної уміння аналізувати музичні твори розглядаються, як: виявлення ознак стилю і певної системи виражальних засобів, що, зберігаючи цілісність, характеризують різні композиторські стилі.

Оскільки для мистецтва музики притаманні позачасові та історично детерміновані закономірності музичного мислення, в дослідженні особливого значення набуває саме специфіка аналізу номінації як графічної моделі музичного втілення художнього образу (нотний текст).

Аналіз у музиці розглядається як диференційовано-цілісне сприймання музичного образу в його подальшому розвитку. Кожен акт слухо-

вого аналізу потребує використання нового комплексу знань, умінь, навичок, вибору тих його складових, що необхідні для розкриття змісту конкретного музичного твору.

У науково-методичній літературі пропонуються різні підходи до визначення ролі слухового аналізу в курсі “Сольфеджіо” (А.Д. Варфоломос, О.В. Давидова, Г.М. Лашенкова, М.М. М'ясоєдов, Б.О. Незванов, Ю.М. Рагс, Т.Б. Родіна, О.М. Чо). Специфіку методів роботи над слуховим аналізом, результатом якого є виявлення і розуміння елементів музичної мови та зв'язків між ними, можна визначити як “слухову наочність” (Б.В. Асаф'єв). Існуючі форми і методи слухового виховання ґрунтуються на властивостях звукового музичного матеріалу та закономірностях його організації.

Слуховий аналіз у курсі “Сольфеджіо” забезпечує різні напрями музично-аналітичної діяльності: художньо-емоційну, логіко-конструктивну, пізнавально-інформаційну.

Художнє мислення, отже, й музичне, зосереджене на відображенні ставлення суб'єкта до дійсності. Накопичення досвіду яскравих, різноманітних слухових уявлень – основне завдання у слуховому вихованні музикантів. Механізм передбачення необхідний для сприймання і відтворення нового тексту, діє з опорою на стереотипи музичної мови, на елементи слухових образів, що зберігаються в пам'яті, а також на уявлення про різні за тембром звучання інструменти. Невичерпним джерелом пізнання, постійним об'єктом вивчення у курсі “Сольфеджіо” може і повинен стати художньо-цілісний музичний матеріал. Збагачення музично-слухового досвіду студентів у курсі “Сольфеджіо” здійснюється шляхом розширення їхньої музично-емоційної сфери, що важливо для подальшої практичної діяльності. Слуховий аналіз музичного твору є як засобом раціонального пізнання, так і основою нових емоційних відкриттів, що в цілому сприяє поглибленому пізнанню художньої сутності твору.

Важливим аспектом музично-аналітичної діяльності є логіко-конструктивна сфера, виховання у студентів вільної слухової орієнтації, уміння диференціювати та інтегрувати матеріал музичного твору, що є одним із найважливіших завдань курсу “Сольфеджіо”. Розвиток необхідних понятійно-логічних, конструктивно-композиційних умінь дає можливість студентам визначити специфіку музичних творів, різних за стилем, жанром. Логіко-конструктивний компонент, як складова аналізу формотворення музичного матеріалу, його логічної структури, послідовності взаємозв'язку окремих елементів (мотив – речення – період), різновидів форми (простих та складних), сприяє розвитку архітектонічного мислення. Музично-аналітичні уміння студентів виявляються у здійсненні

ними аналізу структури, фактури, гармонії, стилю музичного твору, у віднайдені конструктивних ознак музичного матеріалу.

Здійснене дослідження дозволило визначити, охарактеризувати та науково обгрунтувати пізнавально-інформаційний компонент.

Опанування студентами системою музично-теоретичних знань у курсі “Сольфеджіо” має специфічний характер і проявляється у пізнанні та усвідомленні широкого спектра навчальної музичної інформації, яку необхідно засвоїти на логічному рівні, а також з певних методологічних засад застосувати в художньо-мистецькій практиці. Орієнтація на пізнавально-інформаційний компонент музично-аналітичної діяльності є однією з умов формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі засвоєння ними курсу “Сольфеджіо”.

Музично-аналітичні уміння – це інтегральне утворення, що у взаємозв'язку та взаємозумовленості структурних компонентів (художньо-емоційного, логіко-конструктивного, пізнавально-інформаційного) забезпечує продуктивність художньо-творчої діяльності музиканта.

На констатуючому етапі експериментального дослідження, за результатами опитування студентів та керівників художньо-творчих колективів, були визначені проблеми регуляції музично-професійної діяльності майбутнього фахівця, що пов'язані з недостатністю музично-теоретичної підготовки (81,01%; 54,87%), з обмеженістю мисленнєвих операційно-аналітичних дій (83,54%; 47,56%), з невпевненістю у визначенні жанрових особливостей тематизму та образно-емоційних характеристик (56,96%; 51,21%) тощо.

Вагомим для дослідження було також розкриття підходів респондентів двох категорій (викладачів вищих навчальних закладів культури та мистецтв і керівників-практиків художньо-творчих колективів) до інноваційних форм роботи у практичному курсі “Сольфеджіо”, а саме: орієнтація на індивідуальні форми роботи (88,7%; 81,7%), створення систем поліваріативних завдань (80,9%; 46,33%), актуалізація педагогічної взаємодії у системі вищої гуманітарної освіти (90,5%; 73,2%) тощо.

З'ясовано, що на формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі опанування ними навчального курсу “Сольфеджіо” позначаються такі чинники, як: забезпечення інноваційних підходів до оновлення змісту; вдосконалення форм, методів впровадження активної методики навчання з акцентом на розвиток музично-аналітичних умінь студентів музичних спеціалізацій. Найбільші потенційні можливості у плані формування музично-аналітичних умінь мають: організація творчо-пошукової діяль-

ності для активізації пізнавальної самостійності студентів, їх уміння орієнтуватися в новому музично-інформаційному просторі; розроблення системи диференційованих завдань з елементами проблемності та впровадження її у навчальну практику; створення умов для реалізації музично-творчого потенціалу кожного студента у широкій сфері художньо-мистецької діяльності.

На основі проведеного констатуючого експерименту визначено загальний рівень музично-професійної підготовки студентів: високий (11,7%), середній (19,1%), низький (69,2%).

У другому розділі - "Педагогічне керівництво формуванням музично-аналітичних умінь студентів" - обґрунтовано педагогічні умови формування музично-аналітичних умінь студентів, розкрито методику дослідно-експериментальної роботи та представлено результати формуючого експерименту.

У вирішенні проблеми формування музично-аналітичних умінь студентів музичних спеціалізацій, ґрунтуючись на сформульованих науково-педагогічних засадах, ми виходили з того, що цей процес буде ефективним за таких педагогічних умов: активізації мотиваційних орієнтацій студентів стосовно використання музично-аналітичних умінь у музично-професійній діяльності; розроблення і впровадження у навчальну практику програмно-цільової стратегії формування музично-аналітичних умінь, заснованої на принципах педагогічної доцільності, системності, поетапності, динамічності; забезпечення педагогічної взаємодії на засадах співтворчості і варіативних форм діяльності; застосування системи навчально-диференційованих завдань.

Дослідно-експериментальна робота здійснювалась під час опрацювання студентами навчального курсу "Сольфеджіо" й забезпечувалась впровадженням у практику науково обґрунтованих педагогічних умов з розробленою методикою формування музично-аналітичних умінь.

На першому етапі формуючого експерименту застосовувалась блок-система завдань для інтонаційного відтворення та слухового усвідомлення елементів музичного мовлення поряд з узагальненням музично-теоретичних знань; поступовим і поетапним формуванням музично-аналітичних умінь на основі варіювання змісту завдань, але без зміни стратегічної лінії; ознайомлення з ширшим обсягом музично-теоретичної інформації (термінологічним полем, особливостями різновидів жанрів) з метою активізації пізнавальної діяльності студентів. Цьому сприяли форми і методи організації навчального процесу, що передбачали використання: прийому повтору, але з новими акцентами педагогічної дії (схеми-орієнтири); застосування проблемних питань, творчих завдань (перенесення знань та умінь у змінені умови); поелементне, детальне вив-

чення і відтворення музичного матеріалу (формування адекватних музично-аналітичних умінь, що варіювались залежно від зміни самого змісту вправ, музичної мови, метроритму).

На другому етапі експерименту опрацьовано музичний матеріал на основі усвідомлення образів-еталонів, що поступово накопичувались у музичному досвіді студентів і закріплювались як певні інтонації, ладові стереотипи, гармонічні звороти, каденційні завершення побудов. Особливого значення мало використання методів, що забезпечували активізацію креативної діяльності студентів, а саме: проблемний метод викладання навчального матеріалу, проведення бесід, спрямованих на естетичне усвідомлення музичних творів; зорієнтованість педагогічної співтворчості на вияв пізнавальних дій, концентрацію мисленнєвих операцій поряд з раціональним застосуванням умінь у реалізації частково-пошукової самостійної діяльності студентів; прогнозування динаміки сформованості музично-аналітичних умінь на різних етапах контрольної діагностики, а також корекція шляхів управління навчальним процесом в умовах експерименту.

Впровадження експериментальних реконструктивно-варіативних завдань сприяло закріпленню набутих інтегральних музично-аналітичних умінь.

Другий етап формуючого експерименту показав, що основні навчальні дії студентів були спрямовані на актуалізацію накопиченого музично-теоретичного досвіду, на проведення широкого спектра аналізу-порівняння, а далі узагальнення, що здійснювалось поелементно і фіксувалось у їх свідомості як аналіз – узагальнення. Це сприяло розширенню діапазону музично-теоретичних знань студентів, що адекватно впливало на їхню художньо-творчу діяльність при активному спілкуванні з мистецтвом музики.

До зовнішніх умов, що визначали результативність сформованості музично-аналітичних умінь на даному етапі, було віднесено: інтенсивність взаємодії викладача зі студентами на засадах співтворчості; зміст навчального матеріалу, заснований на кращих зразках музичного мистецтва; організацію і залучення студентів до навчально-пізнавальної, оцінно-орієнтаційної і художньо-мистецької діяльності; способи стимулювання активності студентів у реалізації музично-аналітичних умінь. До внутрішніх умов було віднесено активне ставлення студентів до навчальної діяльності, у процесі якої здійснювалось формування інтегральних музично-аналітичних умінь як складника музичної культури особистості.

Третій етап дослідно-експериментальної роботи був визначений як контрольний. Він передбачав сформованість музично-аналітичних умінь

поряд із реалізацію набутих студентами музично-теоретичних знань в умовах практичної художньо-мистецької діяльності. Застосовувались такі форми навчання, як: бінарна, спільно-розподільна, групова, індивідуальна у їх комбінуванні, а також інтегрований метод комплексного (цілісного) музично-слухового аналізу поряд з ускладненими за змістом і різними за типологією творчими завданнями. Коло теоретичних питань у контексті аналізу нотних зразків охоплювало серію завдань: на прослуховування музичних творів та визначення виражальних особливостей із застосуванням одного з найефективніших прийомів музично-аналітичних дій – порівняння; на слухове опанування кадансових зворотів, особливостей сучасної акордики. Студенти визначали конструктивну і виражальну роль акордики, розглядаючи особливості її фактичного викладання у творах сучасного мистецтва. Продуктивне виконання творчих завдань сприяло набуттю знань гармонічної організації музичного матеріалу, виявленню найбільш характерних явищ у галузі композиторської техніки, опануванню студентами музично-теоретичних понять і структурних нормативів акордових побудов, що забезпечило усвідомлення ними природи сучасного музичного мислення і дозволило у більш широкому спектрі розуміти сучасне музичне мистецтво. Це гарантувало ефективність перенесення сформованих музично-теоретичних знань у складніші й нові художньо-творчі умови.

Використані у дослідженні завдання творчого спрямування - аналітичні, проблемні, реконструктивні, творчо-пошукові - сприяли активізації, інтелектуальній ініціативі, розкриттю мобільності музично-логічного мислення, де адекватно виявились сформовані музично-аналітичні уміння в умовах, спроектованих на реалізацію практичної музично-професійної діяльності майбутніх музикантів. Результати третього етапу експериментального дослідження показали, що творчий стиль діяльності студентів як художньо-мистецький, так і розумово-інтелектуальний виступив реальною продуктивною умовою її розвитку. Прагнення студентів до саморозвитку, культури художньо-творчої діяльності виступило значущим системоутворюючим компонентом та динамічним джерелом розвитку творчої активності та самостійності студентів.

Досить повне уявлення про ефективність здійсненого дослідження проблем формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі вивчення курсу “Сольфеджіо” дає порівняльний аналіз одержаних результатів у експериментальних і контрольних групах (табл. 1).

Порівняння рівнів сформованості музично-аналітичних умінь студентів експериментальних і контрольних груп (%)

Рівень	Зріз					
	діагностичний		проміжний		контрольний	
	ЕГ1; ЕГ2	КГ1; КГ2	ЕГ1; ЕГ2	КГ1; КГ2	ЕГ1; ЕГ2	КГ1; КГ2
Високий	0; 13,3	13,3; 0,7	26,7; 33,3	13,3; 20	66,7; 73,3	13,3; 40
Середній	33,3; 20	40; 33,3	60; 40	53,3; 40	33,3; 26,7	60; 46,7
Низький	66,7; 66,7	46,7; 53,3	13; 26,7	40; 40	0; 0	26,7; 13,3

Перевірка результатів проведеної дослідно-експериментальної роботи здійснювалась на основі порівняльного аналізу рівня сформованості музично-аналітичних умінь студентів експериментальних і контрольних груп. На початку формуючого експерименту співвідношення рівнів сформованості музично-аналітичних умінь у студентів експериментальних та контрольних груп було практично ідентичним, але на проміжному зрізі виявилось певне розходження у даних. Так, в експериментальних групах зріс показник високого рівня сформованості умінь; у контрольних групах достатнього зростання показників високого рівня не відбувалося. Контрольний зріс виявив зміни у рівнях сформованості музично-аналітичних умінь студентів експериментальних груп, порівняно з проміжним зрізом. У контрольній групі (КГ2) відбулось незначне зростання показників високого рівня, порівняно з проміжним зрізом.

Студенти експериментальних груп у процесі слухового аналізу виявили глибоку наповненість компонентної структури музично-аналітичних умінь: усвідомлення емоційно-образного змісту музичного твору та адекватність його сприймання; осмислення принципів диференціації та цілісності; розуміння архітектоніки музичного матеріалу; усвідомлення історико-стильових ознак, а водночас – визначення метроритмічних, ладогармонічних особливостей, жанрових властивостей, фонічного забарвлення інтервалів, акордів; здійснення мисленневих операцій (аналізу, синтезу, порівняння, зіставлення, узагальнення). Опанування значного за обсягом музичного матеріалу сприяло розширенню музично-слухового досвіду студентів. Високий рівень сформованості музично-аналітичних умінь

вплинув і на застосування таких засобів, як надання студентам моделі скорочених дій (образи-еталони, мисленнєві операції, зменшення часу для вирішення практичних завдань), а також використання творчих завдань, що сприяли не тільки розвитку інтегральних музично-аналітичних умінь, а й особистісних здібностей та якостей кожного студента.

Аналіз даних експериментального дослідження виявив динамічне зростання показників високого рівня сформованості музично-аналітичних умінь у студентів експериментальних груп (ЕГ1, ЕГ2). Діагностика сформованості зазначених умінь у студентів здійснювалась за розробленими критеріями з застосуванням експериментальної методики. Це дозволило простежити перебіг формування інтегральних музично-аналітичних умінь, порівняти результати зрізів (діагностичного, проміжного, контрольного), виявити об'єктивну динаміку їх змін, дійти висновку про ефективність їх впровадження у практику навчання.

Результати дослідження дають змогу зробити такі **висновки**:

1. Здійснений аналіз наукової, психолого-педагогічної, музикознавчої, методичної літератури дозволив окреслити коло проблем, вирішення яких спрямоване на творчий розвиток особистості музиканта, поглиблення музично-теоретичних знань, формування музично-аналітичних умінь, що забезпечують ефективність фахової підготовки спеціалістів до художньо-мистецької діяльності.

2. У музично-професійній підготовці майбутніх музикантів значне місце посідає навчальний курс "Сольфеджіо", який є складовою циклу музично-теоретичних дисциплін. Опанування курсу "Сольфеджіо" впливає на розвиток художньо-мистецького сприймання студентами музики різних стилів, жанрів, напрямів, забезпечує ціннісно-орієнтаційне усвідомлення мистецтва музики, сприяє реалізації на практиці поліаспектної музично-аналітичної діяльності, результатом якої є розвинений активний музичний слух, аналітичне музичне мислення, сформовані інтегральні музично-аналітичні уміння. Особливого значення у цьому процесі набуває розкриття художньо-образної сфери музичних творів, засобів їхньої музичної виразності та загальних композиційних закономірностей. Оволодіння уміннями специфічної музично-аналітичної діяльності дозволяє визначити своєрідність авторської концепції музичного твору, осмислити багатогранні явища музичної дійсності, а також виявити емоційний досвід, ставлення майбутнього музиканта до буття, розуміння сутності музично-художніх образів, що в цілому складає основу художньо-творчої діяльності.

3. Теоретичний аналіз та експериментальне дослідження надали можливість детермінувати як доцільні структурні компоненти музично-аналітичної діяльності: художньо-емоційний, логіко-конструктивний,

пізнавально-інформаційний, а також охарактеризувати специфіку різновиду слухового аналізу: від технологічного, порівняльно-жанрового до цілісного, що є умовою продуктивного усвідомлення та відтворення музичного мистецтва.

4. На основі теоретичного аналізу психолого-педагогічних, музикознавчих, науково-методичних джерел, а також узагальнення художньо-мистецького досвіду, практики і специфіки музично-теоретичної підготовки студентів музичних спеціалізацій уточнено поняття “музично-аналітичні уміння”.

5. Результати констатуючого експерименту уможливили визначення стану музично-теоретичної підготовки студентів у системі вищої гуманітарної освіти, засобів удосконалення організації мистецької освіти відповідно до сучасних вимог соціокультурної практики.

Виявлено труднощі, що виникають у процесі слухового аналізу на заняттях з курсу “Сольфеджіо” - фрагментарність музично-теоретичних знань, неадекватність усвідомлення емоційно-образного змісту музичного твору; необізнаність з нормативними вимогами до аналізу художніх засобів, стилів, жанрів; недостатність сформованості музично-аналітичних умінь, що негативно впливає на якість музичної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

6. Критеріально-рівневими ознаками сформованості музично-аналітичних умінь визначено: розкриття образно-емоційного характеру твору в цілому та окремих його компонентів; виявлення жанрових особливостей та історико-стильових ознак творів, семантико-синтаксичних, логіко-конструктивних чинників інтонаційних процесів у мистецтві музики. Система критеріїв оцінки рівня сформованості музично-аналітичних умінь включала такі показники - високий, середній, низький - і доповнювалась особливими характерологічними ознаками: активність навчально-пізнавальної діяльності; самостійність у вирішенні навчально-диференційованих завдань; уміння орієнтуватись у нових, нестандартних ситуаціях, творчо застосовувати набуті музично-теоретичні знання у сфері мистецької творчості.

7. Формування музично-аналітичних умінь здійснювалось з дотриманням таких спеціально визначених педагогічних умов, як: мотиваційна орієнтація на забезпечення продуктивної діяльності студентів в опануванні мистецтва музики (від репродуктивної через реконструктивну до творчої); досягнення педагогічної взаємодії викладача і студентів на рівні співтворчості; цілеспрямований добір різних форм навчання; застосування поліваріативних завдань, побудованих з урахуванням системного та індивідуально-диференційованого підходу до творчих можливостей студентів. Подальше використання комплексу специфічних методів музично-

слухового аналізу стало ефективним засобом з формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі опанування ними навчального курсу “Сольфеджіо”.

8. Ефективність формування музично-аналітичних умінь студентів забезпечено завдяки розробленій і впровадженій у практику експериментальній методиці, яка базується на відтворенні особистісно зорієнтованого, поетапного й системно-технологічного підходу в організації навчальної діяльності студентів з курсу “Сольфеджіо”. У методиці використовувалась система навчально-диференційованих завдань на репродуктивному, реконструктивному й творчому рівнях, що функціонувала у межах спеціально організованих поетапних циклів дидактичного спрямування.

9. Реалізація організаційно-методичної системи формування музично-аналітичних умінь на трьох етапах формуючого експерименту довела її ефективність згідно з окресленою метою та завданням.

Проведене дослідження не вичерпує порушеної проблеми. Воно може бути орієнтиром для подальшого вивчення питань, що співвідносяться з проблемами вдосконалення фахової підготовки на рівні міждисциплінарних координацій, розроблення методики викладання інтегрованих курсів музично-теоретичного спрямування, подальший пошук яких вимагає обґрунтування шляхів оптимізації курсів музично-теоретичної підготовки фахівців, удосконалення змісту самоосвіти студентів музичних спеціалізацій системи вищої гуманітарної освіти.

Основні положення дисертації викладено у таких одноосібних публікаціях автора:

1. Панасенко Т.Г. Педагогічні аспекти формування музично-аналітичних умінь у студентів // Наука і сучасність: Зб. наук. праць НПУ ім. М. Драгоманова. – К.: Логос, 1999. – Ч. II. – С. 93-103.

2. Панасенко Т.Г. Формування творчих умінь в процесі музично-теоретичної підготовки студентів вузу культури // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: Зб. наук. праць. Вип. / 2. – К.: НПУ, ім. М. Драгоманова, 1999. – С. 243-246.

3. Панасенко Т.Г. Формування музично-аналітичних умінь у студентів музичних спеціальностей // Наукові записки Ніжинського педагогічного університету ім. / М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – Ч. 3. – Ніжин: НДПУ, 1999. – С.113-115.

4. Панасенко Т.Г. Творчі завдання як умова формування музично-аналітичних умінь студентів // Наука і сучасність: Зб. наук. праць НПУ ім. / М. Драгоманова. - К.: Логос, 2000.- Вип. 1. – Ч. 3. – С. 114-119.

5. Панасенко Т.Г. Експериментальне дослідження формування дидактичної системи викладання “Сольфеджіо” у мистецьких вузах //

Духовність і художньо-естетична культура: Міжвід. наук. зб. – К.: НДІ Проблеми людини, 1999. – Т. 14. – С. 549-553.

6. Панасенко Т.Г. Теоретичні підходи до визначення поняття “уміння” // Духовність і художньо-естетична культура: Міжвід. наук. зб. – К.: НДІ Проблеми людини, 2000. – Т. 17. – С. 581-586.

7. Панасенко Т.Г. Диференціація творчих завдань для студентів вузів культури з предметів музично-теоретичного циклу // Культурно-просвітницька діяльність в сучасних умовах: Тези наук. конф., 25-26 квітня 1994 р. / Київськ. держ. ін-т культ.- К., 1994. – С. 118-119.

8. Панасенко Т.Г. Шляхи удосконалення музично-теоретичної підготовки студентів вузів культури і мистецтв // Культурна політика в Україні у контексті світових трансформаційних процесів: Матер. Міжнар. наук. – практ. конф., 12-13 грудня 2000 р. / ДАКККиМ.- К., 2001. – С. 248-249.

АНОТАЦІЯ

Панасенко Т.Г. Формування музично-аналітичних умінь студентів (на матеріалі курсу “Сольфеджіо”). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання музики і музичного виховання. – Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2001.

У дисертації розглядається проблема формування музично-аналітичних умінь студентів у процесі опанування навчального курсу “Сольфеджіо”. Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, охарактеризована специфіка й розкрито зміст музично-аналітичних умінь у структурі музично-аналітичної діяльності студентів і на цій основі подано наукове розуміння автором дефініції “музично-аналітичні уміння”.

Вивчено стан музично-теоретичної підготовки студентів у системі вищої гуманітарної освіти, визначено критерії і рівні сформованості їхніх музично-аналітичних умінь у процесі опанування навчального курсу “Сольфеджіо” (високий, середній, низький).

Експериментально підтверджена дієвість педагогічних умов та ефективність методики формування музично-аналітичних умінь студентів, в основу якої покладена система індивідуально-диференційованих завдань поліваріативного характеру, конкретизуючих розвиненість зазначених інтегральних умінь.

Доведена важливість одержаних дисертантом результатів для подальшого розвитку музично-педагогічної теорії та практики.

Ключові слова: музично-аналітичні уміння, формування, сольфеджіо, музично-аналітична діяльність, педагогічні умови, методика, система завдань, музично-теоретична підготовка.

ANNOTATION

Panasenko T. Hr. Formation of the music-analytical skills of students (on the basis of the course "Solfeggio"). - The manuscript.

Thesis on competing a scientific degree of the candidate of pedagogical sciences by speciality 13.00.02 - Theory and Methods of Music Training and Music Education. Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, 2001.

The problem of forming the music-analytical skills of students within the process of mastering the academic course "Solfeggio" is considered in the thesis. Theoretical analysis of scientific literature on the researched problem has been provided, the content of music-analytical skills within a structure of students' music-analytical activity has been discovered; and on these grounds the author's understanding of definition "music-analytical skills" has been presented.

The state of music and theoretic training within the system of higher humanitarian education was examined, the criteria and levels of the students' music-analytical skills within the process of mastering the academic course "Solfeggio" have been determined.

The efficiency of the pedagogical conditions onto the methods of forming the music-analytical skills of students have been proved experimentally, the basis of these methods is the system of individually differentiated assignments, multivariate in nature, which concretize the development of the integrative skills mentioned above.

There has been proved the importance of the results achieved by the author for the further development of the music pedagogy theory and practice.

Key words: music-analytical skills, formation, solfeggio, music-analytical activity, pedagogical conditions, methods, system of assignments, music and theoretic training.

АННОТАЦИЯ

Панасенко Т.Г. Формирование музыкально-аналитических умений студентов (на материале курса «Сольфеджио»). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения музыке и музыкального воспитания. – Киевский национальный университет культуры и искусств, Киев, 2001.

Диссертация посвящена проблеме формирования музыкально-аналитических умений студентов в процессе изучения музыкально-теоретического курса «Сольфеджио».

Анализ современной научной, психолого-педагогической, музыковедческой, методической литературы указывает на то, что при всём разнообразии подходов к данной проблеме она все ещё требует глубокого научного исследования, непосредственно - методики преподавания музыкально-теоретического курса «Сольфеджио» в плане формирования музыкально-аналитических умений студентов художественных специализаций в системе высшего гуманитарного образования.

Слуховой анализ в курсе «Сольфеджио» предусматривает различные виды музыкально-аналитической деятельности обучаемых, а именно: художественно-эмоциональную, логико-конструктивную, познавательную-информационную. Обогащение музыкально-слухового опыта студентов в курсе «Сольфеджио» совершается путём расширения как музыкально-эмоциональной сферы, так и воспитания свободной слуховой ориентации, умения дифференцировать и интегрировать музыкальный материал. Развитие необходимых понятийно-логических, конструктивно-композиционных умений даёт возможность студентам определить специфику музыкальных произведений, различных по своим стилевым, жанровым особенностям. Процесс владения системой музыкально-теоретических знаний в курсе «Сольфеджио» имеет специфический характер, проявляющийся в необходимости познания и понимания широкого круга учебной музыкальной информации, которую необходимо усвоить на логическом уровне, а затем, исходя из конкретных художественно-творческих задач, применить в музыкальной практике.

Комплекс предложенных в исследовании положений и выводов содержит возможность нового решения проблемы, имеющего определенное значение для развития теоретических аспектов формирования творческой личности, раскрытия основных положений о сущности, содержательной характеристике и функционировании в сфере музыкально-художественной деятельности специфических музыкально-аналитических умений.

В исследовании, применительно к содержанию учебного музыкально-теоретического курса «Сольфеджио», на научно-теоретической основе уточнено понятие «музыкально-аналитические умения» в контексте музыкально-художественной практики.

Диагностическое исследование показало, что существенные пробелы в музыкально-теоретической подготовке студентов обусловлены несовершенством учебных программ, и особенно методики преподавания курса «Сольфеджио» в системе высшей школы.

В исследовании разработаны критерии, определяющие уровни сформированности музыкально-аналитических умений, а именно: высокий, средний, низкий.

В диссертации теоретически обоснованы и определены педагогические условия, обеспечивающие эффективность организации экспериментально-исследовательской работы по формированию музыкально-аналитических умений студентов при изучении ими курса «Сольфеджио», а именно: мотивационная ориентация на обеспечение продуктивной деятельности студентов в изучении искусства музыки; достижение педагогического взаимодействия на уровне сотворчества; целенаправленный выбор различных форм обучения; применение поливариативных заданий, сконструированных с учетом системного, индивидуально-дифференцированного подхода к определению творческих возможностей каждого студента. Системное использование комплекса специфических методов музыкально-слухового анализа послужило эффективным средством для формирования музыкально-аналитических умений студентов в процессе детального изучения ими музыкально-теоретического курса «Сольфеджио».

В диссертации предложена методика формирования музыкально-аналитических умений студентов на материале курса «Сольфеджио», основанная на концептуальной идее творческого развития личности. Разработанна система учебно-дифференцированных упражнений и заданий различных типов (проблемных, реконструктивно-вариативных, творческих), использование которых в различных формах обучения (бинарная, мелкогрупповая, индивидуальная в их вариативном применении) позволила в экспериментальном обучении добиться значительных положительных результатов.

Исследованием установлено, что процесс формирования музыкально-аналитических умений, организованный в соответствии с разработанными педагогическими условиями и построенный по специально организованной методике изучения студентами курса «Сольфеджио», имел положительную динамику, что в целом позволило эффективно решить проблему исследования. Сравнительная характеристика полученных экспериментальных данных на основе количественных и качественных показателей двух экспериментальных и двух контрольных групп убедила, что разработанная в исследовании программа педагогического руководства формированием музыкально-аналитических умений студентов имеет эффективную результативность, это и доказало целесообразность внедрения в практику разработанной методики.

Ключевые слова: музыкально-аналитические умения, формирование, сольфеджио, музыкально-аналитическая деятельность, педагогические условия, методика, система заданий, музыкально-теоретическая подготовка.

*Підписано до друку 05.11.2001³. Формат 60x90/16
Замовлення №321 Наклад 100 прим.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Умовн. друк. арк. 1.0. Обл. вид. арк. 0.9
Друкарня КНУКіМ*

01133, Київ. вул. Чигоріна, 14.

№ 49.971
Мист.

АВ 49.971

Мист